

20. 2. 2025
RSV KPOV, Praha

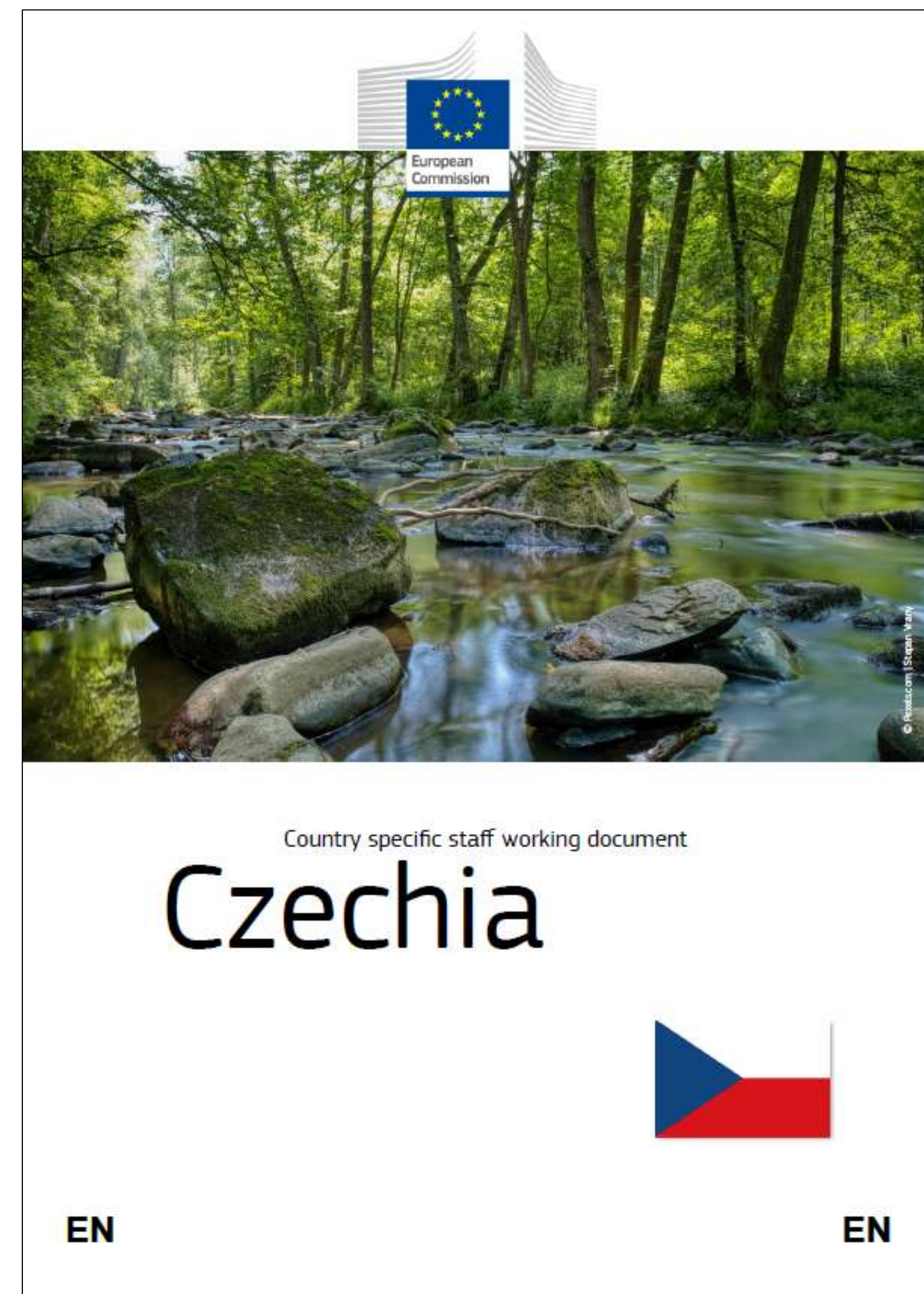

HODNOCENÍ PLÁNŮ POVODÍ ZE STRANY EK

MGR. LADISLAV FAIGL

ZÁKLADNÍ INFORMACE

- Čl. 18 směrnice 2000/60/ES stanovuje Evropské komisi (EK) povinnost předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o provádění této směrnice.
- Dne 4. 2. 2025 EK zveřejnila 7. implementační zprávu ([link](#)), která zahrnuje:
 - Zprávu Komise Radě a Evropskému parlamentu (dostupné v češtině – [link](#)),
 - Pracovní dokument útvarů EK – přehled implementace v celé EU (dostupné v angličtině – [link](#)),
 - Pracovní dokument útvarů EK – hodnotící zprávy pro všechny členské státy, které včas zpracovaly a odreportovaly plány povodí a plány pro zvládání povodňových rizik (dostupné v angličtině – [link na hodnotící zprávu o ČR](#)).
- Hodnocena není pouze implementace směrnice 2000/60/ES, ale i směrnice 2007/60/ES.
- Hodnotící zpráva byla zpracována na základě reportovaných národních plánů povodí a elektronického reportingu pro 3. plánovací období. → Ne všechny členské státy tedy byly vyhodnoceny.

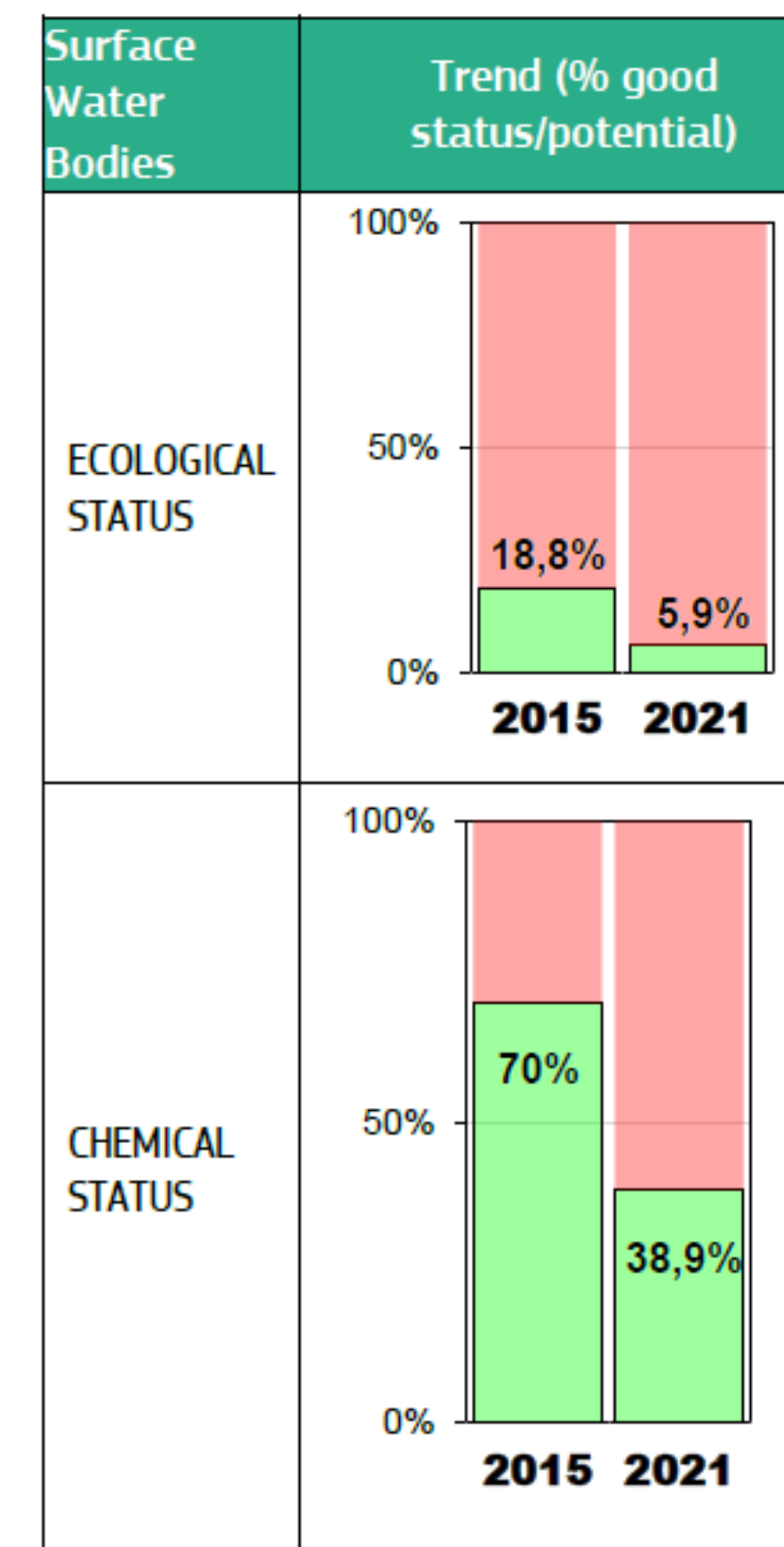
ÚVOD - ZMĚNY STAVU, VLIVŮ, VÝJIMEK A OPATŘENÍ

Ekologický stav útvarů povrchových vod (ÚPOV)

- Hlavní vliv nedostatečné čištění odpadních vod (74 % VÚ) a plošné znečištění ze zemědělství (67 % VÚ).
- „Zhoršení“ hlavně z důvodu zkvalitnění monitoringu a zpřísnění limitů pro dusík a fosfor.
- Odhaduje se, že pouze 12,2 % VÚ dosáhne dobrého stavu v r. 2027.
- Zlepšení monitoringu a zpřísnění limitů staví ČR do lepší pozice při řešení příčin masivního znečištění živinami.

Chemický stav ÚPOV

- Došlo ke zlepšení monitoringu – monitorováno je 84 % VÚ řeka, což je zlepšení o více než 30 %. Zároveň je monitorováno více ukazatelů.
- „Zhoršení“ ale není jen kvůli výše uvedenému. Roste objem vypouštění odpadních vod (v povodí Moravy o 7,6 %, v povodí Vltavy o 5,7 %, v povodí Odry o 1,7 %).
- Odhaduje se, že pouze 38 % VÚ dosáhne dobrého stavu v r. 2027.
- Zlepšení monitoringu a zpřísnění limitů staví ČR do lepší pozice při řešení příčin znečištění chemickými látkami.

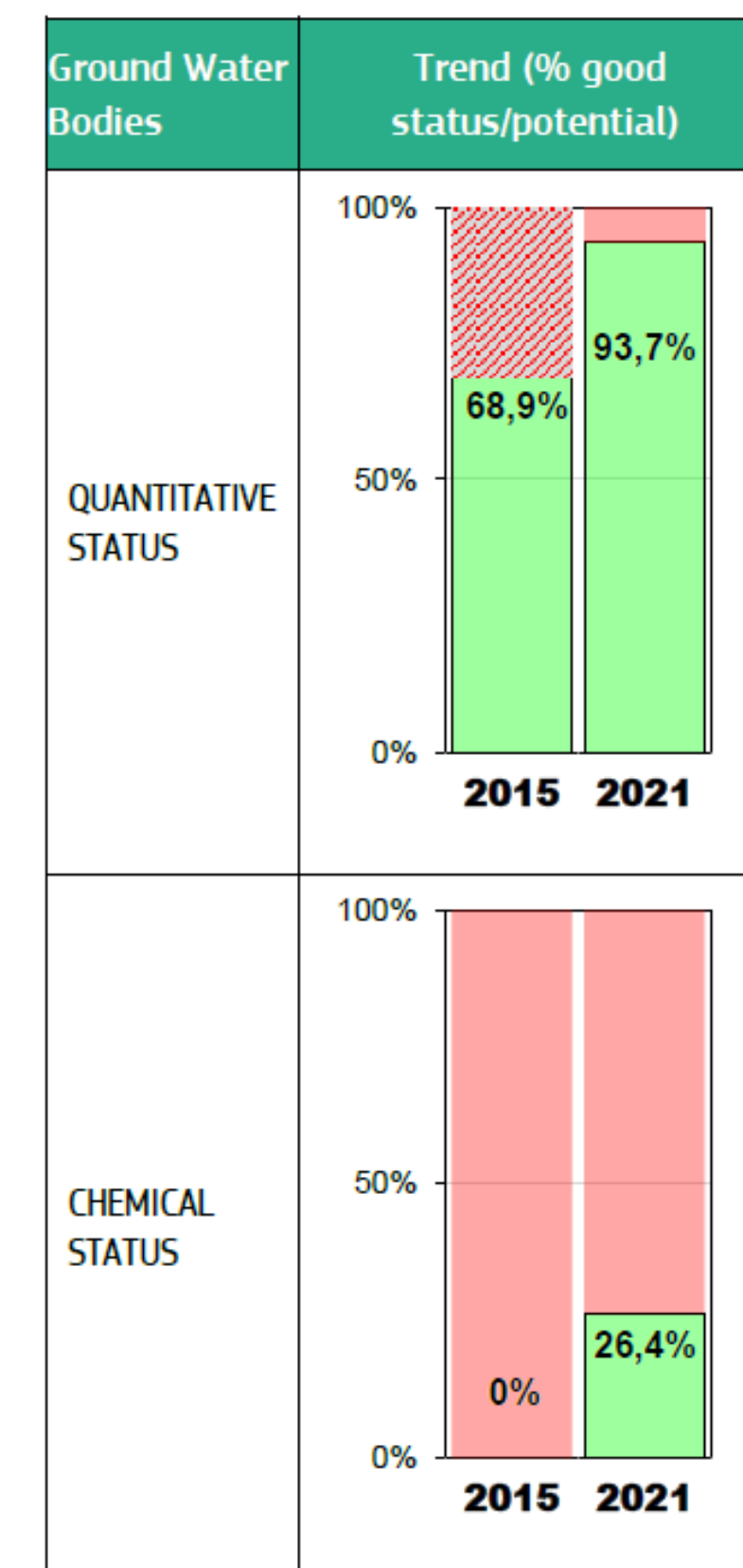
ÚVOD - ZMĚNY STAVU, VLIVŮ, VÝJIMEK A OPATŘENÍ

■ Kvantitativní stav útvarů podzemních vod (ÚPVZ)

- Významné zlepšení stavu, což je zřejmě dáno lepším přehledem (21 % VÚ překlasifikováno z neznámého stavu na dobrý). Není jasné, nakolik jsou tyto údaje spolehlivé – u 83 % VÚ je posouzení se střední nebo nízkou spolehlivostí.
- Odhaduje se, že 99,4 % VÚ dosáhne dobrého stavu v r. 2027. ČR však zároveň reportovala, že u 23 VÚ (13 %) je riziko nedosažení dobrého stavu v r. 2027.

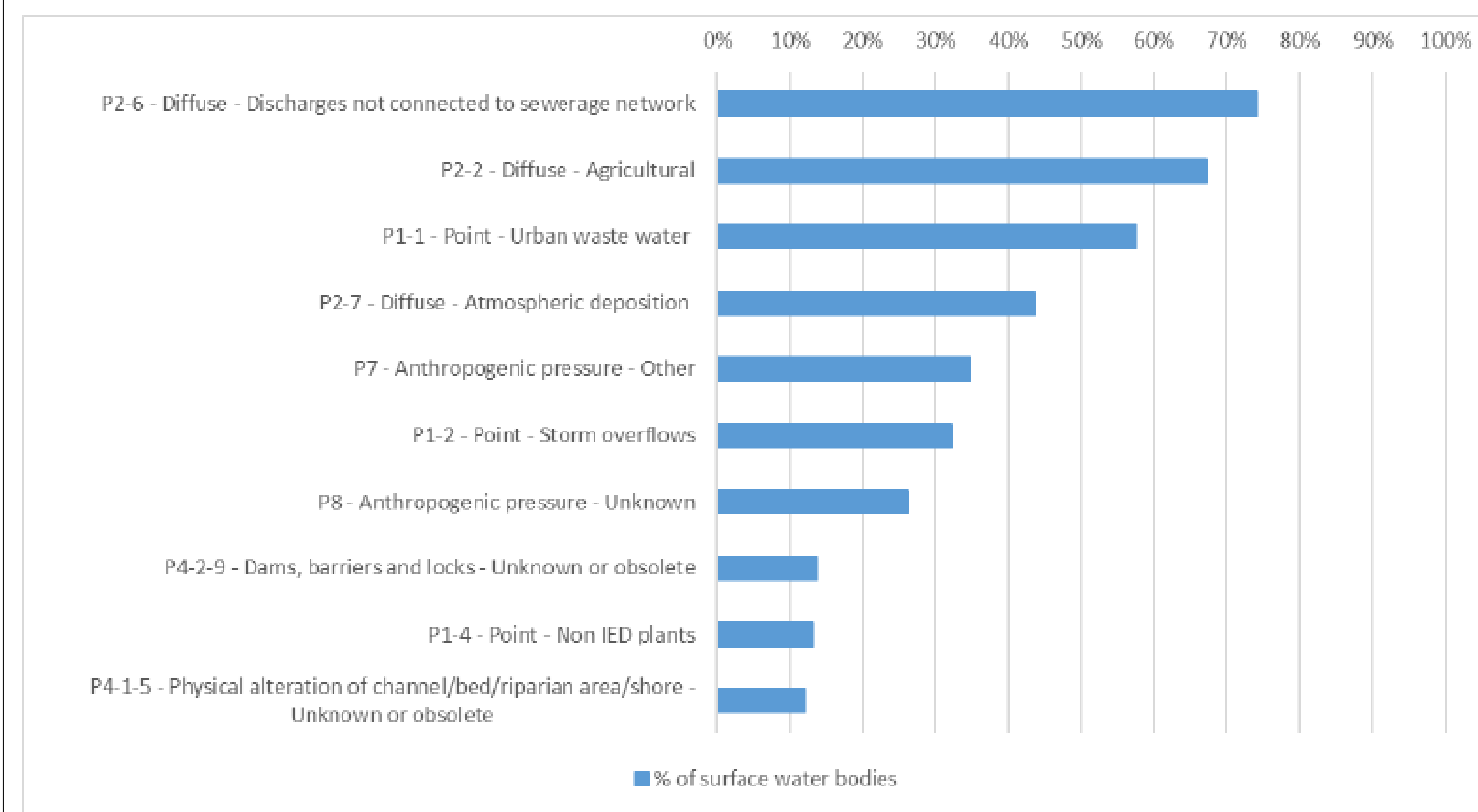
■ Chemický stav (ÚPVZ)

- ČR se řadí ke státům s největším podílem VÚ nedosahujících dobrého stavu kvůli plošnému znečištění ze zemědělství. 89 % VÚ je znečištěno pesticidy, dusičnany a dalšími látkami.
- Znečišťující látky nepocházející ze zemědělství vykazují trvale vzestupný trend. Patří mezi ně dusičnany, arzen, nikl, kadmium a hliník.
- Odhaduje se, že u 156 VÚ (90 %) je riziko nedosažení dobrého stavu v r. 2027.

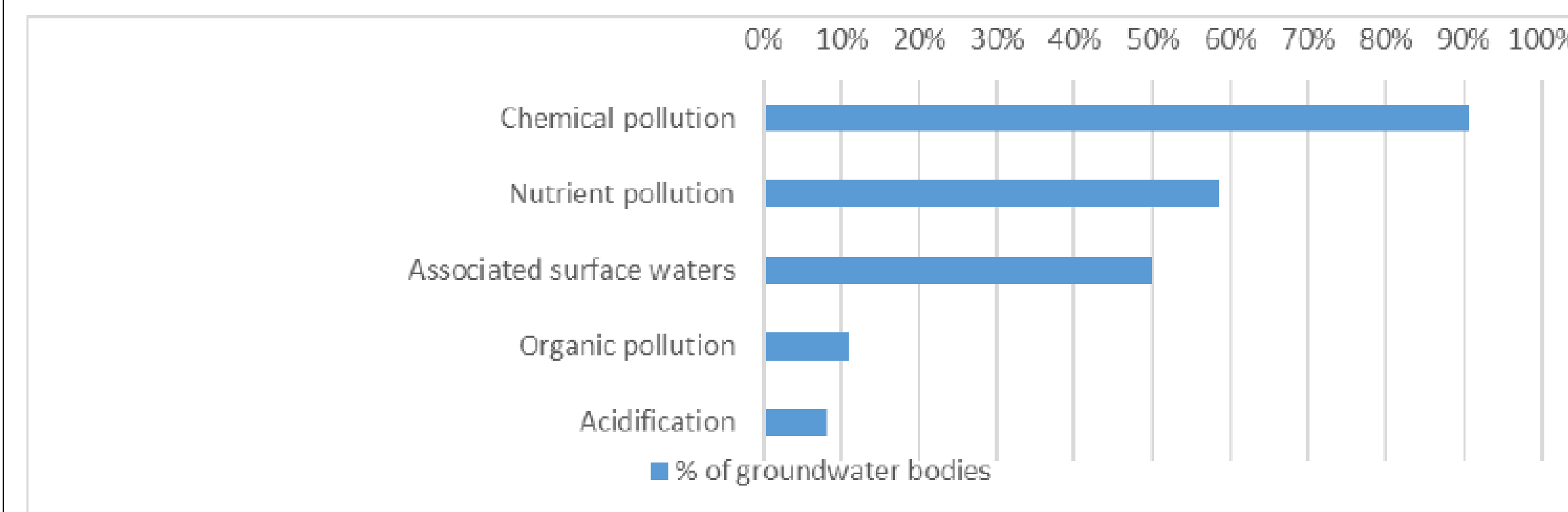
- Došlo k významnému zlepšení přehledu o vlivech na stav VÚ oproti 2. plánovacímu období, kde u 70 % ÚPOV byly vlivy neznámé.
- Velký rozdíl je v hodnocení dopadů znečištění vod živinami (2. plány uváděly 41 %, 3. plány uvádějí 82 % ÚPOV).
- Jako hlavní zdroje polutantů jsou uvedeny: velkoplošné zemědělství, bodové zdroje kontaminace a atmosférická depozice.
- V souvislosti se zemědělstvím je poukazováno na negativní charakteristiky zemědělství v ČR podporující náchylnost k vodní erozi – velkoplošnost, utužení půdy, vysoký podíl pěstování erozně citlivých a monokulturních plodin a převažující hospodaření na cizí (pronajaté) půdě.
- Doporučuje se, aby Česko přijalo agresivnější opatření k omezení šíření invazních raků.

Figure 2. Pressures on Czechia's surface water bodies (2021)

Source: WISE electronic reporting

Figure 3. Pollution of Czechia's Groundwater Bodies (2021)

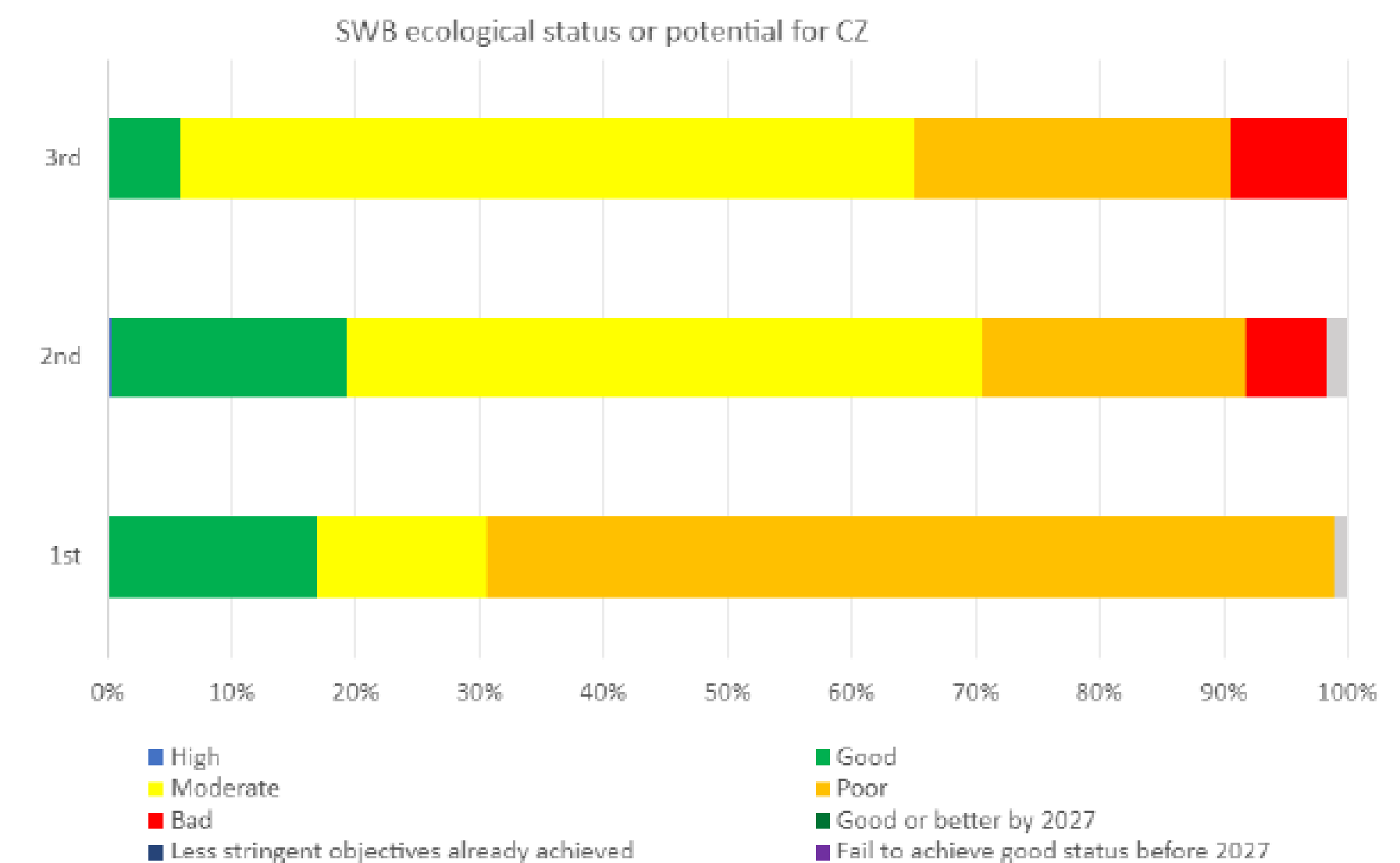

Source: WISE electronic reporting

POVRCHOVÉ VODY – MONITORING A HODNOCENÍ STAVU

- Došlo k zvýšení rozsahu monitoringu:
 - Průzkumný monitoring pokrývá 13 % VÚ kategorie řeka (oproti 8 % v 2. plánech) a 48 % VÚ kategorie jezero (oproti 10 %).
 - Operační monitoring pokrývá 96,5 % VÚ kategorie řeka (oproti 95 %) a 100 % VÚ kategorie jezero (oproti 78 %).
- Vyšší je i počet sledovaných ukazatelů.
- Nadále přetrvávají významné nedostatky v monitoringu souvisejícím s ekologickým stavem:
 - Nejsou sledovány biologické prvky kvality: makrofyta, bezobratlí fytobentosu a bentosu, ryby v jezerech.
 - Není sledována salinita a dusíkaté poměry VÚ kategorie jezero.
 - Pro VÚ kategorie řeka nejsou sledovány fyzikálně-chemické ukazatele (teplota, kyslíkové podmínky, pH a živiny), průhlednost a salinita.
- Odhaduje se, že 87,8 % VÚ nedosáhne dobrého ekologického stavu/potenciálu k roku 2027.

Figure 5. Ecological status of SWB in 2nd and 3rd RBMPs

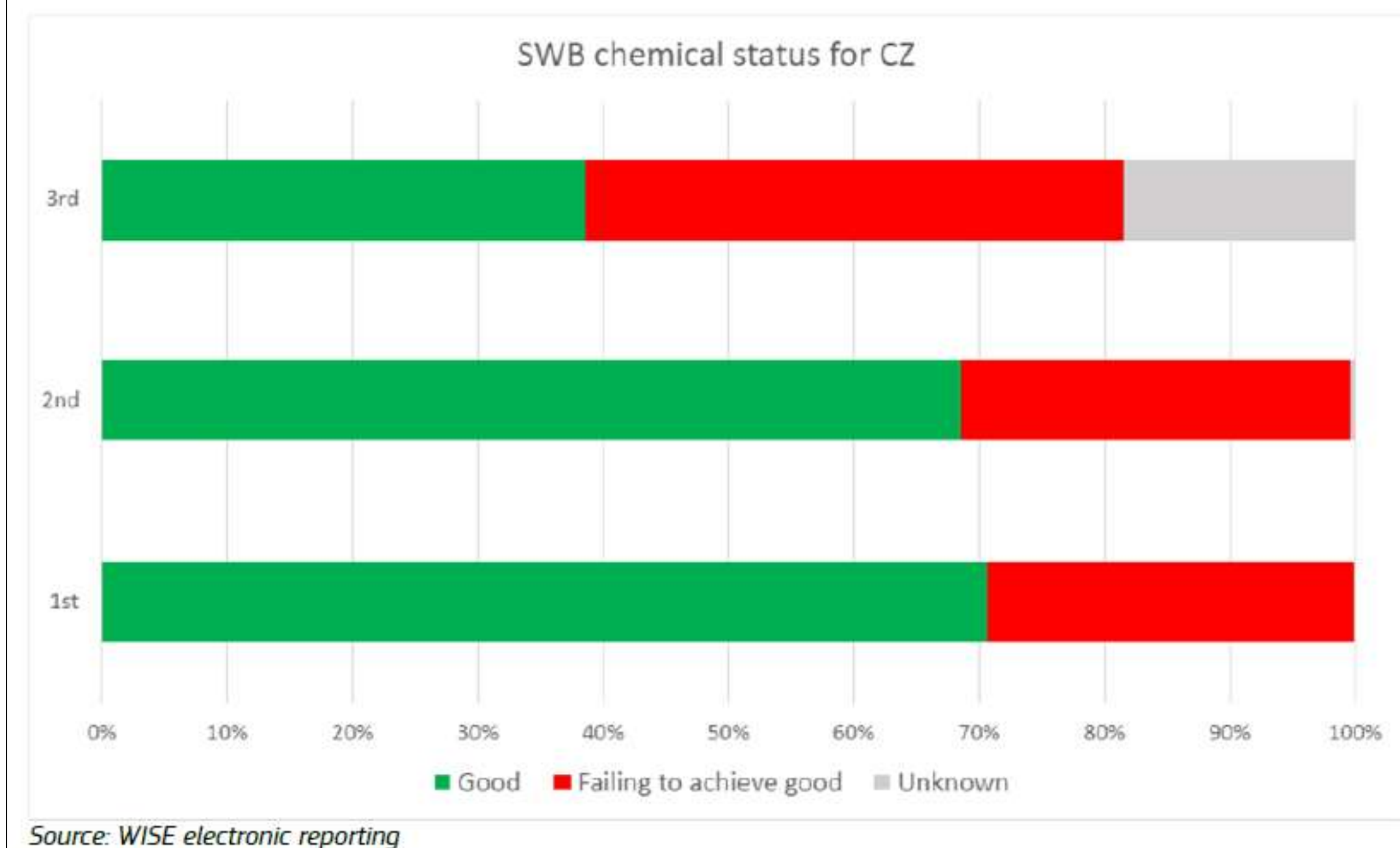
Source: WISE electronic reporting

- Došlo k nárůstu počtu HMWB z 89 VÚ (8,5 %) na 98 (9,4 %).
- Zmíněn záměr kanálu propojujícího Dunaj a Dyji – ve vazbě dopadu na ekologický stav, průtoky a posouzení EIA a podle čl. 4 odst. 7 RSV.

POVRCHOVÉ VODY – MONITORING A HODNOCENÍ STAVU

- V dobrém chemickém stavu pouze 38,6 % ÚPOV. Z 62 % VÚ, které nejsou v dobrém stavu je 18,4 % v neznámém stavu. Počet VÚ, které nejsou v dobrém stavu vzrostl z 30 % na 42,9 %. Vzrostl též počet VÚ v neznámém stavu.
- Hlavními látkami, které způsobují nedosažení dobrého chemického stavu, jsou PAU, rtuť, polybromované difenylethery (PBDE), heptachlor a heptachlor epoxid a dále fluoranthen, cybutryn a dichlorvos.
- Jednou z příčin rozptýleného znečištění povrchových vodních útvarů je také znečištění ovzduší pocházející ze spalovacích procesů. Doporučuje se důraznější prosazování ochrany ovzduší i s ohledem na ochranu povrchových vod.
- Do r. 2027 se má zlepšit chemický stav pouze u 6 VÚ. Opatření z 3. plánů povodí tak budou mít jen velmi omezený vliv na chemický stav ÚPOV.

Figure 10. Chemical Status SWB in 1st, 2nd, 3rd RBMP

PODZEMNÍ VODY

- Došlo k nárůstu počtu monitorovacích míst pro kvantitativní stav (z 1559 na 1610).
- U žádného VÚ již není kvantitativní stav neznámý (oproti 37 VÚ, tj. 21,3 % ve druhých plánech).
- Významně klesla spolehlivost/věrohodnost hodnocení stavu podzemních vod. Vysoká spolehlivost je pouze u 16,7 % VÚ (oproti 62,6 % ve druhých plánech). Převažuje střední spolehlivost hodnocení.
- Jsou významné nedostatky v metodikách hodnocení stavu podzemních vod i ve vlastním hodnocení – nejsou zohledněny GWAAE (vodní ekosystémy podzemních vod), GWDTE (ekosystémy vázané na podzemní vody), zasolení nebo jiné intruze.
- Z programů opatření není jasné, jak bude dosaženo významného zlepšení, kdy se předpokládá, že k r. 2027 pouze 1 VÚ nedosáhne dobrého kvantitativního stavu.

Figure 7. Confidence in quantitative status assessment GWB in Czechia

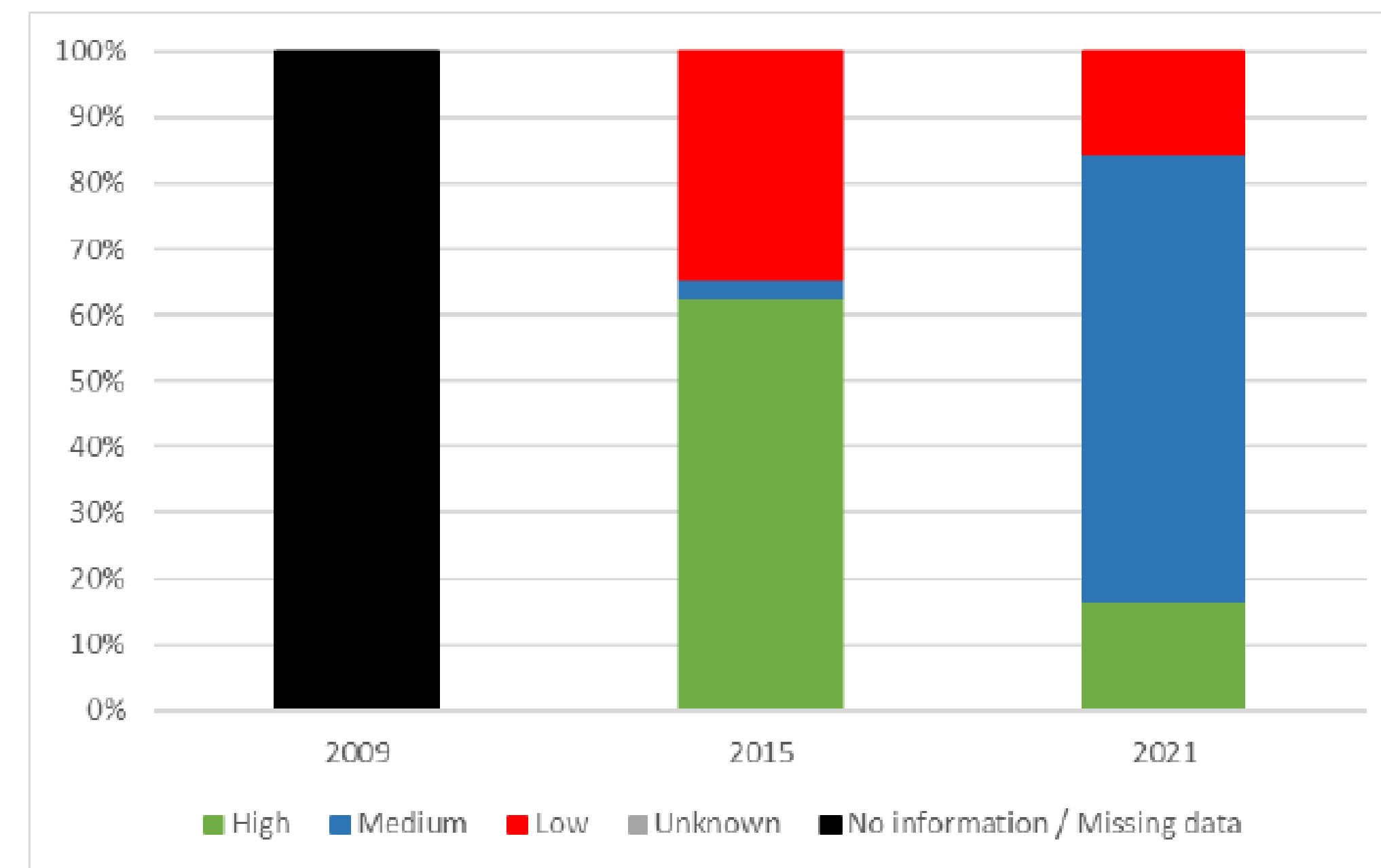
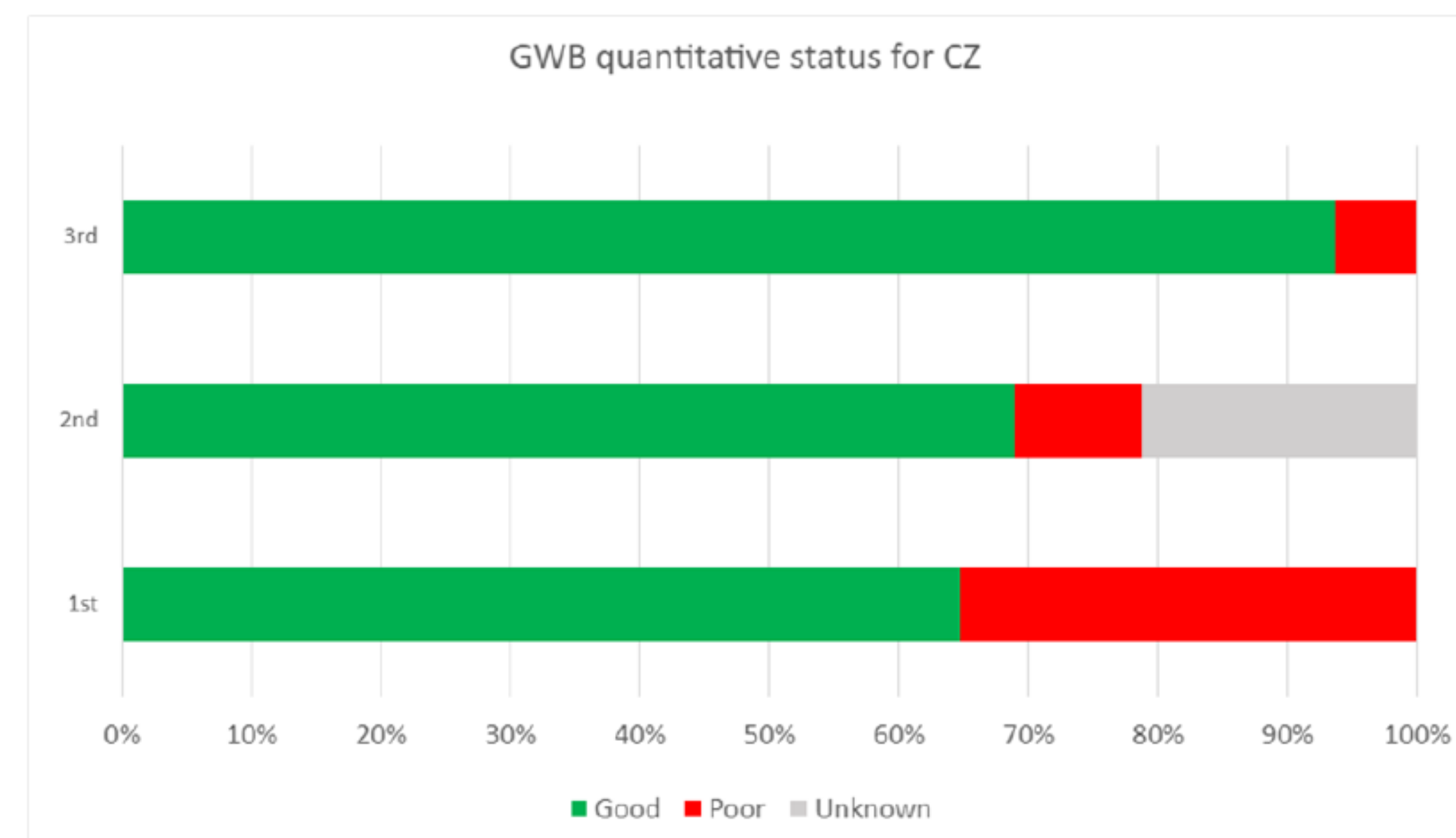

Figure 8. Quantitative Status GWB Czech Republic (2021)

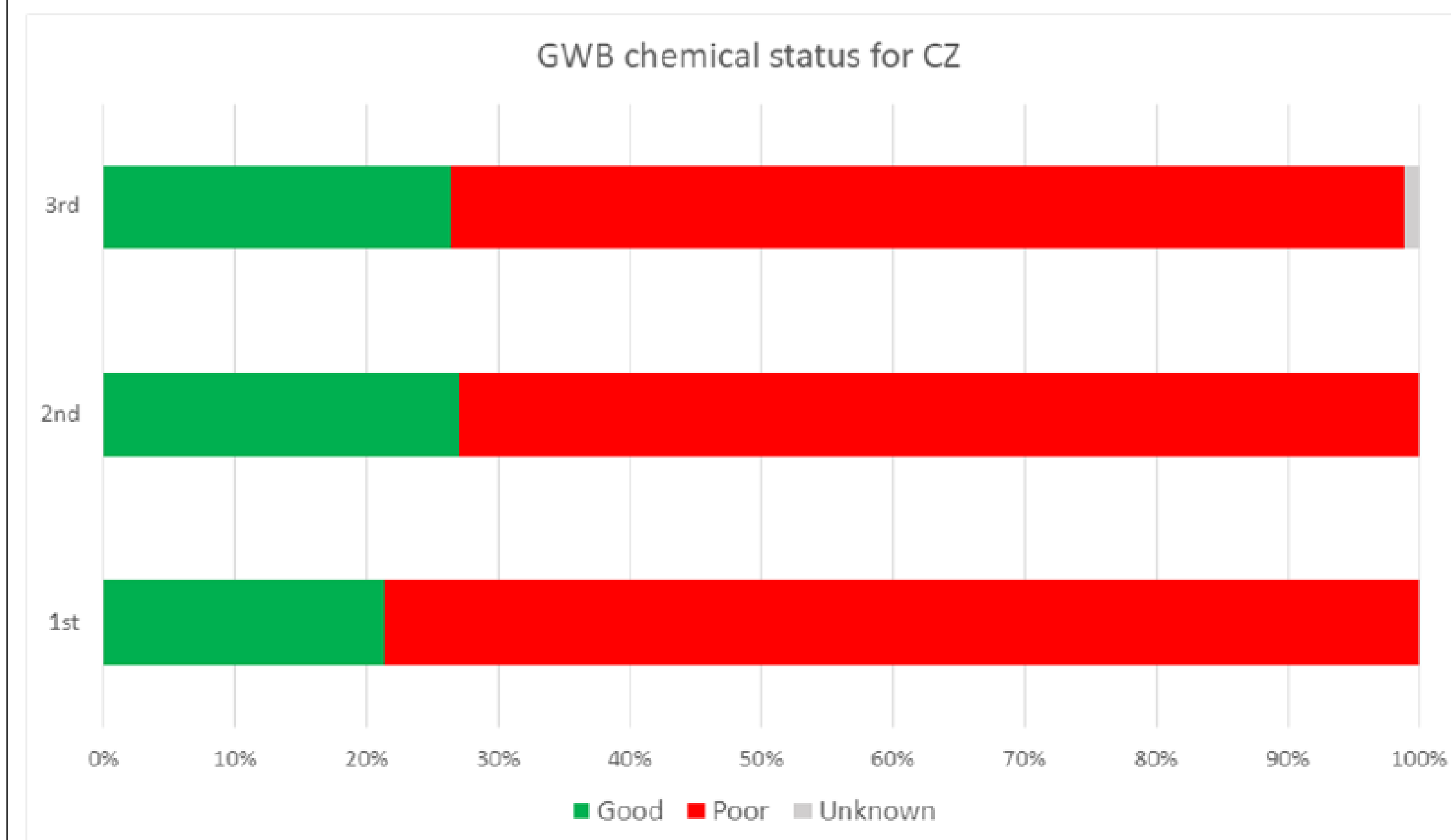

Source: WISE electronic reporting

PODZEMNÍ VODY

- Snížila se spolehlivost hodnocení útvarů podzemních vod. Pouze 26,4 % VÚ je v dobrém chemickém stavu, 74,4 % je ve špatném stavu a 1,1 % v neznámém stavu.
- ČR v hodnocení stavu stále nezohledňuje GWAAE (vodní ekosystémy podzemních vod), GWDTE (ekosystémy vázané na podzemní vody), podíl nevyhovujících VÚ tak může být vyšší.
- Za hlavním důvod nedosahování dobrého chemického stavu podzemních vod je považována kontaminace z průmyslových areálů (137 VÚ), obsah dusičnanů (45 VÚ) a pesticidů (111 VÚ) a také vliv atmosférické depozice (35 VÚ).

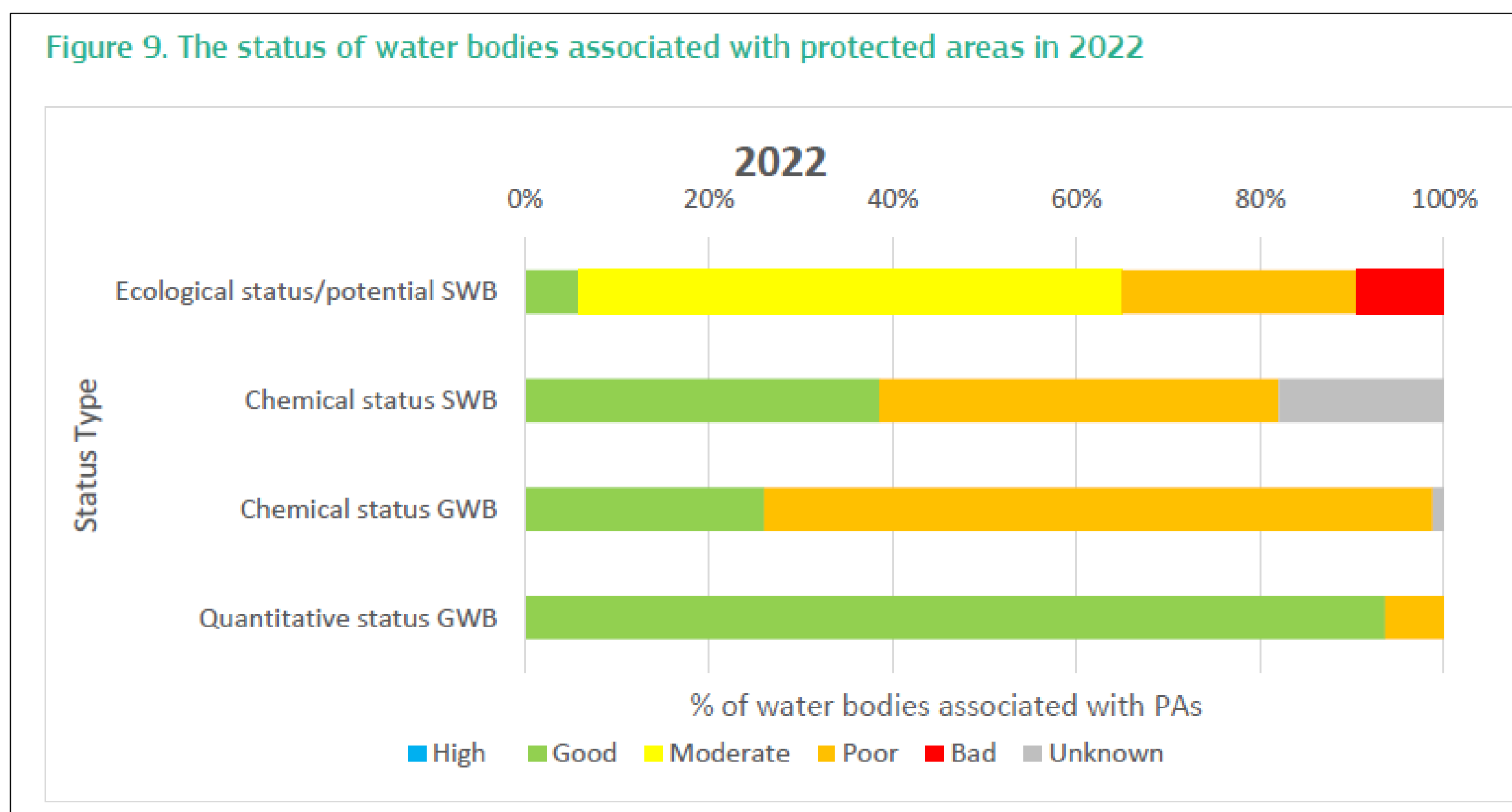
Figure 12. Chemical Status of GWB in the Czech Republic (2021)

Source: WISE electronic reporting

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ (CHÚ)

- Vymezení CHÚ (21,9 %) je mírně pod průměrnou hodnotou EU (26,4 %). Dle Strategie o biodiverzitě je k r. 2030 cíl dosáhnout 30 %.
- ČR zohlednila dřívější doporučení EK a zavedla monitoring všech relevantních CHÚ.
- Od předchozího plánovacího období se ekologický stav útvarů povrchových vod souvisejících s CHÚ zhoršil, což bude dáno zkvalitněním monitoringu.
- S výjimkou dodatečných cílů pro zlepšení stavu v CHÚ ve vztahu ke směrnici o ptácích a stanovištích, ale nikoliv pro ostatní zájmy v CHÚ.

HYDROMORFOLOGIE

- ČR byla pochválena za komplexní mapování morfologických změn. Nová a vylepšená metodika zohledňuje Guidance dokument č. 4 a doporučení EK týkající se vymezení HMWB ve 2. plánech povodí.
- Méně přesvědčivý je program opatření související s hydromorfologickými vlivy. Plány povodí obsahují pouze omezené informace o revitalizačních a zmírňujících opatřeních, která jsou popsána pouze stručně a kvalitativně.
- Není jasné, zda české právní předpisy umožňují pravidelný přezkum povolení k odběru vody (včetně odběrů pro závlahy). Není uvedena explicitní souvislost mezi uplatňováním ekologických průtoků a povolováním či kontrolou odběru vody.
- Oceněn byl přeshraniční projekt mezi ČR a Rakouskem na revitalizaci Dyje.

SUCHO, NEDOSTATEK VODY A ADAPTACE NA ZMĚNU KLIMATU

- Odběry vody nejsou ani ve 3. plánech povodí identifikované jako významný vliv. Nicméně Water Expoitation Index pro ČR je 19,5 %, což už je jen těsně pod hranicí 20 %, která je obecně považována za hranici nedostatku vody.
- Odběry podzemní vody mezi lety 1989 a 2006 klesaly a od té doby jsou stabilní. V povodí Odry nicméně dochází k nárůstu.
- Bylo vyjádřeno politování, že v ČR není zpracována/využívána metodika pro ekologické průtoky.
- EK ocenila:
 - že 3. plány povodí při návrhu programů opatření zohlednily NAP adaptace na změnu klimatu,
 - existenci Koncepce ochrany před následky sucha pro území ČR,
 - novelu vodního zákona z r. 2020, která zavedla operativní zvládání sucha (plány pro zvládání sucha a nedostatku vody a tzv. suché komise),

CO DĚLÁ ČR PRO BOJ SE ZNEČIŠTĚNÍM ZE ZEMĚDĚLSTVÍ A DALŠÍCH SEKTORŮ

■ Zemědělství

- EK ocenila lepší provázanost mezi vlivy a opatřeními v plánech povodí.
- Vyzdviženy byly prvky Společné zemědělské politiky, které přispívají k cílům RSV.
- V posouzení je několik výtek, a to vůči:
 - relativně nízkému podílu ekologického zemědělství a nedostatečným ambicím na snížení zatížení živinami a pesticidy,
 - chybějícímu podrobnému posouzení implementace opatření z 2. plánovacího období a pouze omezené zmínky o provádění nitrátové směrnice,
 - poukazováno je také na absenci opatření na úhradu nákladů na VH služby poskytované zemědělství a absenci poradenských služeb zemědělcům pro zlepšení hospodaření s hnojem.
- Ačkoli bylo dosaženo určitého pokroku, je tento pokrok příliš pomalý na to, aby ČR výrazně snížilo znečištění ze zemědělství, a nakonec splnilo cíle RSV.

■ Ostatní sektory

- V souvislosti s ochranou ovzduší je zmiňován trvající negativní vliv spalování uhlí a je naznačena pochybnost o plnění směrnice o ochraně ovzduší.
- Rozsah problémů a opatření k jejich řešení v plánech povodí je velký a klíčové pro jejich realizaci bude financování. V této souvislosti je kriticky konstatováno, že zdroj finančních prostředků zůstává pouze odhadován a financování tedy nelze považovat za zajištěné.
- S politováním je konstatováno, že ČR nepředpokládá využití politiky tvorby cen za VH služby průmyslu tak, aby byly pokryty náklady na tyto služby, a přitom uplatňuje výjimky s odůvodněním, že potřebná sanace je příliš nákladná.

PROGRAM OPATŘENÍ, VÝJIMKY

- Program opatření ve 3. plánech povodí byl více rozpracován. Obsahuje více informací o KTM a vazbou mezi opatřeními a vlivy. U všech vlivů jsou určeny KTM, k nimž jsou přiřazena základní nebo doplňková opatření.
- Výjimky podle čl. 4 odst. 4 RSV byly uplatněny u 1050 ÚPOV (93,9 %) pro ekologický stav/potenciál, 480 ÚPOV (42,9 %) pro chemický stav, 10 ÚPVZ (5,7 %) pro kvantitativní stav a 126 ÚPVZ (72,4 %) pro chemický stav.
- Výjimka podle čl. 4 odst. 5 RSV byla uplatněna u 1 ÚPVZ. Výjimky podle čl. 4 odst. 6 a 7 RSV nebyly uplatněny.
- Oproti 2. plánům povodí ČR zlepšila aplikaci výjimek, kdy jsou výjimky uplatňovány na úrovni VÚ. Bohužel neobsahuje zdůvodnění udělení výjimky pro každý VÚ zvlášť.
- Není popsán pokrok v ekonomické analýze mezi 2. a 3. plány povodí. Analýza efektivity nákladů (CEA) byla provedena pouze pro opatření typu ČOV a kanalizace. V plánech povodí tak není porovnána efektivita nákladů u jiného typu opatření (např. řešící bodové zdroje znečištění vs. řešící plošné zdroje znečištění).
- Navzdory doporučením EK není jasné, zda různí uživatelé a sektory dostatečně přispívají k návratnosti nákladů na VH služby. V plánech povodí je pouze obecné konstatování.

DOPORUČENÍ EK – VÝBĚR

- Zvýšit úrovně ambice při dosahování cílů a odstranit identifikované nedostatky při implementaci RSV.
- S ohledem na změny v aplikaci výjimek v souvislosti s r. 2027 buď dosáhnout dobrého stavu, nebo prověřit možnost snížení cílů dle čl. 4 odst. 5 RSV.
- Zhodnotit environmentální dopad velkých infrastrukturních záměrů (např. zavlažovací kanál).
- Zvýšit investice a zajistit odpovídající financování, např. lepší aplikací zásady „znečišťovatel platí“.
- Identifikovat a zavést dodatečná opatření ke snížení přetrvávajících problémů bránících dosažení cílů.
- Zásadně snížit znečištění živinami způsobené nedostatečným čištěním OV, zemědělství a chovem ryb.
- Zlepšit čištění městských odpadních vod, včetně napojení dosud nepřipojených sídel.
- Zavést ekologické průtoky.
- Monitorovat vodní útvary, jejichž stav je neznámý a monitorovat PFOS a PFAS.
- Zvýšit spolehlivost hodnocení ÚPVZ, zohlednit GWAAE a GWDTE.
- Monitorovat chybějící biologické prvky kvality a fyzikálně-chemické ukazatele.
- Ještě více zohlednit klimatickou změnu v plánech povodí.

DOPORUČENÍ EK – VÝBĚR

- Podporovat/zavádět opatření směřující k úspoře spotřeby vody.
- Častěji kontrolovat odběry vod a jejich soulad s povolením.
- Být transparentní, jak jednotliví uživatelé přispívají k dodržování principu „znečišťovatel platí“, zejména pokud jde o náklady na řešení starých ekologických zátěží a snižování znečištění živinami a pesticidy.

**DĚKUJI
ZA POZORNOST**

Mgr. Ladislav Faigl, e-mail: ladislav.faigl@mze.gov.cz, tel.: 221 812 831